

Vergaderjaar 2025–2026

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 4378

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 17 juni 2026

De vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Klimaat en Groene Groei over de brief van 8 mei 2026 over AccelerateEU – Energy Union (Kamerstuk 22 112, nr. 4326).

De vragen en opmerkingen zijn op 28 mei 2026 aan de Minister van Klimaat en Groene Groei voorgelegd. Bij brief van 16 juni 2026 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Zwinkels

Adjunct-griffier van de commissie,
Teske

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersoon

D66:

Vraag 1:

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister momenteel geen noodzaak ziet om gebruik te maken van de mogelijkheid om af te wijken van de Europese vuldoelen voor gasopslag. Onder welke omstandigheden zou de Minister dit wel overwegen?

Antwoord:

Het kabinet houdt de situatie nauwlettend in de gaten bepaalt aan de hand hiervan of het nodig is om gebruik te maken van de flexibiliteit die geboden wordt ten aanzien van de Europese vuldoelen of anderszins te acteren. Het huidige EU-vuldoel voor Nederland dat tussen 1 oktober en 1 december van dit jaar behaald dient te worden bedraagt 74%, oftewel ca. 107 TWh. Het nationale vuldoel voor Nederland dat op 1 november behaald dient te worden bedraagt 80%, oftewel 115 TWh. Zowel het Europese als het nationale vuldoel is nog haalbaar. Het kabinet heeft aan beleidsdeelneming EBN Capital B.V. instemming en subsidie verleend om maximaal 80 TWh op te slaan in de gasopslagen als marktpartijen dat onvoldoende doen om een grote bijdrage te leveren aan de vuldoelen. Overheidsingrijpen kan de marktdynamiek verstoren en ertoe leiden dat marktpartijen minder prikkels hebben om zelf gas op te slaan in de opslagen. Daarom maakt EZK, in afstemming met EBN constant een afweging tussen de gewenste verzekering die wij als overheid aangaan, de marktverstoring die op kan treden als EBN onder de dan geldende marktomstandigheden gas opslaat en de kosten voor de afnemers van gas. Of het vuldoel gehaald wordt hangt af van hoeveel marktpartijen deze zomer zelf nog opslaan. Het kabinet blijft de voortgang op de vuldoelen nauwlettend monitoren.

Vraag 2:

Deze leden lezen dat de effectiviteit van het gezamenlijke Europese inkoopplatform voor gas momenteel moeilijk vast te stellen is, onder andere doordat niet inzichtelijk is of daadwerkelijk contracten zijn gesloten. Welke concrete verbeteringen wil de Minister in Europees verband voorstellen om de transparantie, effectiviteit en strategische meerwaarde van dit gezamenlijke inkoopplatform te vergroten?

Antwoord:

Voorheen vond het gezamenlijk inkoopplatform voor aardgas zijn wettelijke grondslag in de (tijdelijke nood)verordening (EU) 2022/2576 en vond plaats onder het platform *AggregateEU*. Het *AggregateEU*-platform is met de inwerkingtreding van het decarbonisatiepakket, bestaande uit de herziene Gasrichtlijn en Gasverordening, onderdeel geworden van het *EU Energy and Raw Materials Platform*. Dit platform richt zich erop om Europese bedrijven in staat te stellen om op doeltreffende wijze energie en grondstoffen aan te kopen.

De Europese Commissie zal zich in eerste instantie voornamelijk richten op de zich nog ontwikkelende markten voor groen gas en waterstof en niet op bestaande markten zoals voor aardgas. Er is daarom onder het nieuwe platform nog geen nieuwe ronde voor gezamenlijke inkoop voor aardgas georganiseerd noch wordt deze op korte termijn verwacht. Dit

heeft er mee te maken dat aardgas al een volwassen markt is waar partijen een groot aantal mogelijkheden ter beschikking staat om gas te verkrijgen.

De verdere ontwikkeling van de markten voor groen gas en waterstof kan daarnaast bijdragen aan de verdere decarbonisatie van de Europese Unie en daarmee de langere termijn leveringszekerheid ondersteunen. Het kabinet staat open voor een dialoog met de Europese Commissie om te beoordelen of het platform ook kan bijdragen aan de leveringszekerheid van gas van de EU als de situatie daarom vraagt, rekening houdend met mogelijke beperkingen door het Europese mededingingskader.

Vraag 3:

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister het optimaliseren van de Europese olieraffinagecapaciteit steunt, mits daarbij ook rekening wordt gehouden met concurrentievermogen en bioraffinagecapaciteit. Begrijpen zij goed dat de Minister vooral inzet op het optimaliseren van bestaande raffinagecapaciteit? Waarom ziet de Minister deze crisis niet juist als aanleiding om versneld in te zetten op verdere opschaling van bioraffinage en andere duurzame alternatieven voor fossiele brandstoffen?

Antwoord:

Het kabinet deelt de analyse dat juist nu de noodzaak voor versnelling van de brandstoftransitie wordt onderstreept. De inzet van het kabinet is dan ook niet beperkt tot optimalisering van de bestaande fossiele raffinagecapaciteit. Via Europese wetgeving wordt het gebruik van duurzame brandstoffen, elektriciteit en groene waterstof in transport gestimuleerd via oplopende bijmengpercentages- en CO₂-reductiedoelen. Het kabinet zet gelijktijdig in op het versnellen van de opschaling van duurzame brandstofproductie. Zo is Nederland lid van de *eSAF Early Movers Coalition* voor duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF) en worden de mogelijkheden onderzocht om de opschaling van SAF in Nederland en de EU verder te ondersteunen. Ook wordt er vanuit het Klimaat- en Energiefonds 300 miljoen euro geïnvesteerd in de productie van geavanceerde biobrandstoffen en synthetische kerosine in Nederland. Daarnaast zet het kabinet zich in Europa nog altijd in, inmiddels voornamelijk via de *Critical Chemicals Alliance*, voor de opschaling van de markt voor duurzame koolstoffen voor de chemie – daar valt ook koolstof uit de bioraffinage onder. Het opschalen van duurzame brandstofproductie kost tijd. In de huidige energiecrisis moet de leveringszekerheid op peil blijven, waarbij op korte termijn de optimalisatie van de bestaande Europese raffinagecapaciteit van groot belang is. In de tussentijd moet omwille van weerbaarheid en verdienvermogen de leveringszekerheid op peil blijven. De huidige energiecrisis wijst ons op het belang daarvan. Op de korte termijn blijft optimalisatie van de bestaande Europese raffinagecapaciteit daarmee van groot belang, naast het opschalen van duurzame brandstofproductie.

Vraag 4:

De leden van de D66-fractie lezen positief over de aangekondigde Europese catalogus met maatregelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie. Welke maatregelen uit deze catalogus is het kabinet voornemens over te nemen of verder uit te werken in Nederland?

Antwoord:

Het kabinet verwelkomt de publicatie van de *AccelerateEU* catalogus, die een overzicht geeft van maatregelen voor energiebesparing en hernieuwbare energie die EU-lidstaten kunnen nemen voor het vergroten van leveringszekerheid en verlagen van de energieprijzen.

Maatregelen die Nederland al voor de crisis heeft genomen zijn de energiebesparingsplicht voor bedrijven, het ontzorgingsprogramma mkb, de Versnelde Klimaatinvesteringen Industrie (VEKI) en de inzet van «Fixteams» die kwetsbare micro-bedrijven helpen met het direct nemen van simpele energiebesparende maatregelen. Voor mobiliteit levert elektrificatie van het wagenpark de meeste energiebesparing op. Maatregelen die dit stimuleren richten zich o.a. op trucks (met de Aanschafsubsidieregeling Zero-Emissie Trucks) en personenauto's (o.a. met de inruilregeling voor oude auto's en fiscale stimulering). Randvoorwaardelijk voor energie-efficiënte mobiliteit is dekkende tank- en laadinfra, waarvan de uitrol wordt gestimuleerd via verschillende subsidies (bijv. de SWIM, SPRILA en SPULA). Met betrekking tot de warmtetransitie stellen gemeentes eind 2027 warmteprogramma's vast waarmee zij richting geven aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

De *AccelerateEU* catalogus bevat ook een aantal maatregelen op het gebied van de uitrol van hernieuwbare energie. Ook hiervoor geldt dat een aantal van de maatregelen uit de catalogus al vóór de crisis in Nederland in gang gezet is, bijvoorbeeld via de introductie van tweerichtingscontracten ter verrekening van verschillen (*contracts for difference*) per 2027. Daarnaast blijft het kabinet inzetten op de ontwikkeling van de vraagzijde, bijvoorbeeld door vraagstimulering via de SDE++ en, in samenwerking met InvestNL, het ontwikkelen van een instrument dat garanties verstrekt ten behoeve van langjarige stroomafnamecontracten (PPA's).

Als onderdeel van het maatregelenpakket Acties Weerbaarheid Energieschok in reactie op de crisis, heeft het kabinet al ingezet op inruilen van benzine- of dieselauto voor een tweedehands elektrische auto. Verder heeft het kabinet in april € 195 mln. vrijgemaakt voor het Publieke Noodfonds, met inzet op opening van het fonds voor aankomende winter. Dit fonds ondersteunt kwetsbare huishoudens met een laag inkomen en hoge energierekening via een directe korting verrekend op de energierekening.

Het kabinet blijft doorlopend inzetten op energiebesparing en hernieuwbare energie voor het versterken van de energiezekerheid en het halen van de klimaatdoelen, en ziet dit als belangrijk onderdeel van de crisisrespons. Mocht de situatie daar aanleiding toe geven, dan zal het kabinet aanvullende maatregelen in overweging nemen en daarbij ook opnieuw kijken naar de maatregelen uit de catalogus. Hierbij kan Europese coördinatie ondersteunend zijn om ervoor te zorgen dat nieuwe maatregelen zoveel mogelijk in gezamenlijkheid genomen worden.

Vraag 5:

Deze leden lezen dat de Minister de Europese Commissie oproept om samen met bereidwillige lidstaten de mogelijkheden voor een heffing op eventuele overwinsten van olie- en gasbedrijven uit te werken. Begrijpen deze leden goed dat de Minister hiermee uitvoering geeft aan de motie-Klaver/Paternotte over een Europese aanpak van overwinsten bij

energiebedrijven (Kamerstuk 36 933, nr. 9)? Kan de Minister toelichten welke concrete vervolgstappen het hierin nu in Europees verband gaat zetten?

Antwoord:

Tijdens de Ecofinraad van 4 en 5 mei jl. heeft het kabinet opgeroepen tot een nadere analyse van het ontstaan van eventuele overwinsten bij olie- en gasbedrijven, als gevolg van de huidige hoge prijzen. Daarnaast heeft Nederland opgeroepen op EU-niveau de juridische mogelijkheden te verkennen voor het invoeren van een belasting op overwinsten, als er inderdaad sprake is van overwinsten, op zowel de Ecofinraad van 4 en 5 mei als op de informele Energieraad van 12 en 13 mei jl. Daarmee geeft Nederland uitvoering aan bovengenoemde motie. De Europese Commissie heeft in de *AccelerateEU* mededeling van 22 april jl. steun aan lidstaten aangeboden voor het vormgeven van maatregelen toegespitst op het belasten van overwinsten van olie- en gasbedrijven. Het is van belang de komende tijd te blijven monitoren of er daadwerkelijk overwinsten ontstaan en verder te onderzoeken welke juridische mogelijkheden er zijn voor de invoering van een dergelijke belasting in geval van overwinsten. Het kabinet zal hier ook bij de Europese Commissie aandacht voor blijven vragen.

Vraag 6:

De leden van de D66-fractie begrijpen de wens om de concurrentiepositie van de Europese industrie te beschermen, maar benadrukken dat verruiming van staatssteunregels niet mag leiden tot het in stand houden van fossiele afhankelijkheden. Kan de Minister toezeggen dat eventuele verruiming van staatssteunkaders nadrukkelijk gericht blijft op verduurzaming en niet op langdurige ondersteuning van fossiele productieprocessen?

Antwoord:

Het uitgangspunt voor het kabinet voor staatssteun is in beginsel terughoudend.¹ Dit neemt niet weg dat er in het licht van de transitie en in geval van marktfalen gerichte staatssteun nodig kan zijn, mits goed onderbouwd en rekening houdend met een mogelijk verstorend effect op de interne markt. Het kabinet blijft zich derhalve inzetten voor gerichte duurzame aanpassingen van de reguliere staatssteunkaders. Voor het kabinet is daarbij het structureel afbouwen van afhankelijkheid van fossiele energie van belang.

Vraag 7:

De leden van de D66-fractie begrijpen dat netcongestie en beperkte infrastructuur momenteel knelpunten vormen voor verdere elektrificatie. Tegelijkertijd delen zij de opvatting dat juist verdere elektrificatie cruciaal is voor de opschaling van wind op zee en het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele energie. Hoe zorgt de Minister ervoor dat knelpunten rond netcapaciteit niet leiden tot vertraging van elektrificatie, maar juist aanleiding zijn om versneld te investeren in infrastructuur, flexibiliteit en vraagontwikkeling?

¹ Zie ter achtergrond ook Kamerstuk 21 501–02, nr. 2864 en Kamerstuk 22 112, nr. 4020.

Antwoord:

Netcongestie vormt een knelpunt voor verdere elektrificatie en daarmee verduurzaming en energie-autonomie van Nederland en Europa. Dit was de afgelopen jaren voor de netbeheerders aanleiding om fors meer te investeren in uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur. Om de doorlooptijd van projecten te verkorten is het kabinet samen met netbeheerders en medeoverheden een versnellingsaanpak² gestart. Verder wordt in het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN)³ en met de doorbraken in het Aansluitoffensief⁴ werk gemaakt van betere benutting van het bestaande net door grootschalige toepassing van flexibiliteit, met congestiemanagement en flexibele transportcontracten. Beoogd wordt om met de combinatie van Sneller Bouwen en Beter Benutten de ingezette route naar elektrificatie voort te zetten.

Vraag 8:

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister wil dat de eisen voor tijdige correlatie bij hernieuwbare waterstof later ingaan om de opschaling van elektrolyse te versnellen. Kan de Minister nader toelichten waarom versoepeling van deze eisen noodzakelijk wordt geacht en hoe daarbij wordt gewaarborgd dat waterstofproductie daadwerkelijk bijdraagt aan extra duurzame elektriciteitsproductie en systeemintegratie?

Antwoord:

Hierop heb ik antwoord gegeven in de beantwoording van de vragen van lid Oosterhout over de Nederlandse inzet ten aanzien van aanpassingen in de Gedelegeerde Handeling waarin de eisen om waterstof als hernieuwbaar te kwalificeren zijn vastgelegd.⁵ In de kern komt het erop neer dat Nederland, samen met een aantal andere lidstaten, de Europese Commissie verzocht heeft de infasering van striktere temporele correlatieregels uit te stellen. Dit is nodig om de ontwikkeling van voldoende elektrolysecapaciteit, noodzakelijk voor de verduurzaming van de industrie en mobiliteit, kansrijker te maken. Bovendien kan elektrolysecapaciteit de komende jaren een belangrijke rol spelen bij de doorontwikkeling van hernieuwbare elektriciteit zolang transportschaarste op het net een directe inzet van die elektriciteit bemoeilijkt. Tenslotte blijft wat betreft Nederland en de andere lidstaten die het verzoek bij de Commissie hebben ingediend de eis bestaan dat hernieuwbare waterstof 70% CO₂ moet reduceren ten opzichte van het fossiele alternatief (bijvoorbeeld grijze waterstof) die in Nederland vooral met hernieuwbare elektriciteit gerealiseerd moet worden.

Vraag 9:

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister het hanteren van lagere energietarieven voor kwetsbare huishoudens niet uitvoerbaar acht. Kan de Minister nader toelichten waarom dit volgens de Minister niet uitvoerbaar is en welke technische of beleidsmatige knelpunten hieraan ten grondslag liggen?

² Kamerstukken II, 2024–25, 29 023, nr. 566

³ Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 640

⁴ Kamerstukken II, 2025–26, 29 023, nr. 626

⁵ Kamerstukken II, 2025–26, 26 172, nr. 1862

Antwoord:

De energiebelasting op aardgas en elektriciteit kent een degressieve tariefsystematiek met schijven. In die systematiek doorloopt elke verbruiker de schijven. Het is binnen de energiebelasting niet mogelijk kwetsbare huishoudens tegemoet te komen. Voor het identificeren van kwetsbare huishoudens is het nodig om over de inkomensgegevens van het huishouden te beschikken. Het werken met inkomensgegevens in de energiebelasting zou leiden tot een grote toename van complexiteit en onzekerheid. De (privacygevoelige) inkomensgegevens zouden terecht moeten komen bij energieleveranciers. Dat is onwenselijk. Dat vinden ook de leveranciers. Tot slot zouden huishoudens achter een blokaansluiting niet worden bereikt met deze maatregel. Met inkomstenbelastingen en toeslagen kan gericht worden gestuurd op de koopkracht van specifieke groepen. Specifiek voor huishoudens met een laag inkomen en een hoge energierekening werkt het kabinet hard aan de opening van een Noodfonds Energie voor winter 2026. Ook heeft het kabinet in het recent aangekondigde maatregelenpakket Acties Weerbaarheid Energieschok geld vrijgemaakt om via verschillende instrumenten kwetsbare huishoudens te ondersteunen bij het verduurzamen van de woning. Met deze middelen zet het kabinet in op een structurele verlaging van de energierekening.

Vraag 10:

Daarnaast vragen deze leden hoe het kabinet kijkt naar een hervorming van de energiebelasting waarbij de huidige degressieve tarieven worden vervangen door een meer vlak systeem, zodat elektriciteit structureel aantrekkelijker wordt ten opzichte van fossiele energie en grootverbruik minder sterk wordt bevoordeeld.

Antwoord:

Het kabinet ondersteunt het uitgangspunt van de Commissie om elektriciteit minder zwaar te belasten dan aardgas in de energiebelasting. De Commissie zal naar verwachting in juli een wetsvoorstel publiceren op netwerktarieven en energiebelastingen. Het kabinet zal de Kamer informeren over de kabinetsinzet op deze concrete voorstellen van de Europese Commissie via een BNC-fiche, onder meer kijkend naar de budgettaire en beleidsmatige gevolgen. Hierbij zal het kabinet ook nader ingaan op deze vragen. Overigens heeft Nederland bij de Commissie al aandacht gevraagd voor de samenloop met de bestaande mogelijkheid in de Richtlijn energiebelastingen om een degressieve tariefsystematiek te hanteren waar Nederland gebruik van maakt.

Vraag 11:

De leden van de D66-fractie begrijpen de terughoudendheid van de Minister ten aanzien van nieuwe tijdelijke Europese fondsen, maar delen tegelijkertijd de analyse dat de verduurzaming van zowel de Europese als de Nederlandse industrie enorme investeringen vraagt. Welke alternatieven ziet de Minister om deze investeringen voldoende op gang te brengen?

Antwoord:

Er is Europees reeds een breed pallet aan publieke financiering beschikbaar in het kader van verduurzaming in de breedte, maar ook specifieke financiering in relatie tot verduurzaming van de industrie, zoals het innovatiefonds. Op nationaal niveau nemen verschillende lidstaten

ook maatregelen om de industrie te verduurzamen, zoals in Nederland via maatwerkafspraken. Het kabinet hecht veel waarde aan het aanjagen van private investeringen in algemene zin, wat ook van belang zal zijn in het opschalen van duurzame alternatieven in de industrie. De proactieve inzet van Nederland in het kader van de Europese spaar- en investeringsunie is in deze context daarbij eveneens van groot belang. Ook zal Nederland steeds goed kijken naar de middelen die de EU beschikbaar stelt voor vergroening, zoals recent via het Sociaal Klimaat Fonds.

Vraag 12:

Welke rol ziet de Minister voor de nog vorm te geven Nationale Investeringsinstelling bij het versnellen van investeringen in industriële verduurzaming, elektrificatie, waterstof en hoogwaardige klimaattechnologie in Nederland?

Antwoord:

Het kabinet heeft in het coalitieakkoord aangekondigd een nationale investeringsinstelling (NII) op te richten. Deze instelling is bedoeld om de Nederlandse kapitaalmarkt te versterken en het verdienvermogen op lange termijn te vergroten. In het algemeen geldt dat investeringen die tot publieke taken worden gerekend via de Rijksbegroting lopen. De instelling is er om financiering te verstrekken aan projecten en bedrijven die deze financiering niet zelfstandig kunnen ophalen. Zo moet de op te richten investeringsinstelling zorgen voor meer durfkapitaal voor start- en scale-ups, om de innovatiekracht van de Nederlandse economie te versterken. Dit is van groot belang voor de energietransitie. De verdere uitwerking van de NII vindt plaats binnen de ministeriële Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat.

VVD

Vraag 13:

Deze leden lezen in het voorstel van de Europese Commissie dat er acties moeten komen om de militaire brandstofinfrastructuur te versterken. Welke invloed zouden deze acties kunnen hebben voor de Nederlandse raffinaderijen? Is de Minister bereid samen met hen te kijken op welke manier het versterken van de Nederlandse productiecapaciteit kan bijdragen aan het oplossen van dit Europees probleem?

Antwoord:

De Europese Commissie kondigt gecoördineerde acties aan om de militaire brandstofinfrastructuur te versterken, gericht op het importeren, verwerken, opslaan en distribueren van kerosinestromen. Het kabinet heeft hierbij nadrukkelijk aandacht gevraagd om afstemming met de NAVO, gezien het bestaande Central Europe Pipeline System (CEPS)-netwerk en de gemaakte afspraken binnen de NAVO over opslag en strategische voorraden. Het kabinet is van mening dat het opportuun is voor de Commissie om direct met de NAVO af te stemmen welke aanvullende rol de EU kan spelen, zonder dat parallelle structuren worden opgetuigd die overlappen met bestaande NAVO-voorzieningen. Nederland heeft een belangrijke raffinage- en doorvoerfunctie binnen Europa en vanuit *Host Nation Support* ook in NAVO-verband. De Nederlandse raffinaderijen zijn daarmee relevant in de bredere Europese context van leveringszekerheid voor zowel civiele als militaire doeleinden. Het kabinet is bereid om, in samenwerking met de sector, de mogelijkheden te verkennen hoe de Nederlandse productiecapaciteit verder kan bijdragen

aan de bredere Europese weerbaarheid op dit terrein, waarbij ook de samenhang met NAVO-structuren en de civiele leveringszekerheid geborgd blijft.

Vraag 14:

De leden van de VVD-fractie lezen tevens dat het kabinet de Europese Commissie steunt om de olieraffinagecapaciteit te optimaliseren. Is de Minister bereid in kaart te brengen welke nationale koppen zorgen voor een slechtere concurrentiepositie van Nederlandse raffinaderijen binnen de Europese Unie?

Antwoord:

Het kabinet steunt het voornemen van de Europese Commissie om de Europese raffinagecapaciteit te optimaliseren, met oog voor efficiëntie, concurrentievermogen en de bioraffinagecapaciteit. In dat kader zal het kabinet ook bezien of nationale koppen een nadelige invloed hebben op de concurrentiepositie van Nederlandse raffinaderijen ten opzichte van raffinaderijen in andere EU-lidstaten. Het kabinet is voortdurend in gesprek met de sector en vormt zich daarbij een beeld van de concurrentiepositie van Nederlandse raffinaderijen.

Vraag 15:

De leden van de VVD-fractie lezen daarnaast dat de Europese Commissie maatregelen voorbereidt die zijn toegespitst op de energie-intensieve industrie. Deze leden ontvangen signalen met name uit de Chemische sector dat deze industrie het momenteel erg zwaar heeft door Chinese concurrentie. Op welke manier wil de Minister zich in Europees verband inzetten om ervoor te zorgen dat deze concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven ten opzichte van dumping uit China wordt verbeterd? Zijn er voor de Minister specifieke maatregelen denkbaar binnen dit voorstel van de Europese Commissie om de hoge kostenstijging van productie binnen de Chemische industrie op te vangen?

Antwoord:

Hoewel maatregelen als het versterken van Europese coördinatie op olie en gas de (chemie)industrie ten algemene ten goede komen in de toelevering van energie en grondstoffen, ziet het kabinet in dit pakket weinig maatregelen die de chemische sector directe ondersteuning bieden. *AccelerateEU* is opgesteld in reactie op de situatie in het Midden-Oosten, waar de Europese chemie-industrie (tot nu toe) weinig direct nadeel van ondervindt. Productie en afzet zijn zelfs licht gestegen, wegens verstoringen in toeleverketens vanuit Azië. Dit effect is uiteraard slechts incidenteel, en geen structurele verbetering van de concurrentiepositie waarop investeringen kunnen worden gebaseerd. Het kabinet erkent echter de geschetste situatie voor de Europese chemie in algemene zin, en tracht hier via andere (Europese) initiatieven tegenwicht tegen te bieden. Dit reikt van compensatiemaatregelen als de Indirecte kostencompensatie (IKC) tot structurele marktmaatregelen als vraagcreatie voor groene chemische producten. Ook specifiek in het handelsdomein worden op dit moment maatregelen uitgedacht, o.a. in de Europese *Critical Chemical Alliance*. Nederland heeft daarnaast recent, o.a. omwille van de situatie in de chemiesector, een paper gesteund waarin wordt gepleit om de handelsdefensieve instrumentaria van de EU te verbeteren.

Vraag 16:

De leden van de VVD-fractie lezen ten aanzien van het EU Grids Package dat de Europese Commissie voorstelt de onderhandelingen te versnellen en bestaande regels en initiatieven voortvarend te implementeren. Deze leden juichen dit ten zeerste toe. Voor welke maatregelen binnen de EU Grids package ziet de Minister mogelijkheden om deze alvast voor te bereiden zodat de implementatie snel kan worden voltooid mocht er een onderhandelingsresultaat worden bereikt? Zij vragen hierbij met name aandacht voor de maatregelen die de vergunningverlening van energie infrastructuurprojecten moet versnellen.

Antwoord:

Het kabinet is voornemens om de maatregelen in het Grids Package die vergunningverlening versnellen zo snel mogelijk te implementeren. Het kabinet richt zich hierbij met name op de voorbereiding van de implementatie van de verduidelijkende regels rondom stikstof voor elektriciteitsinfrastructuur. Aangezien de onderhandelingen op dit moment nog plaatsvinden binnen de Raad en het Europees parlement is het lastig om vast te stellen wat er exact nodig is om maatregelen uit het EU Grids Package om te zetten in nationale wetgeving. Zodra er een scherper beeld is van de benodigde implementatiewetgeving, mede op basis van de Algemene Oriëntatie, zal de Kamer conform de motie-Klos geïnformeerd worden (Kamerstuk 29 023, nr. 619).

Vraag 17:

Tevens heeft de Europese Commissie in het Grids Package een stikstofuitzondering voorgesteld voor de aanleg van elektriciteitsnetten. Deze leden vragen de Minister of zij zich wil inzetten om deze uitzondering breder in te zetten naar andere vormen van energie infrastructuur. Hoe ziet de Minister daarbij de samenhang tussen het Grids Package, de Industrial Accelerator Act en de Environmental Omnibus. Biedt de Environmental Omnibus aanvullende ruimte om milieubeoordelingen voor industriële decarbonisatieprojecten, zoals CCS-infrastructuur, te versnellen?

Antwoord:

Het kabinet zet zich op Europees niveau in voor uitbreiding van deze verduidelijkende stikstofregels om ze ook van toepassing te laten zijn voor waterstofinfrastructuur. De Commissie heeft verschillende voorstellen gedaan om regels rondom vergunningverlening te versimpelen en het concurrentievermogen van de EU te vergroten. Het Grids Package, de Industrial Accelerator Act en de milieu-omnibus zijn hier voorbeelden van. Het Grids Package richt zich hierbij voornamelijk op duurzame energieinfrastructuur en hernieuwbare energieprojecten. De Industrial Accelerator Act ziet toe op verduurzaming van de industrie. De milieu-omnibus richt zich onder meer op het versnellen en versimpelen van de milieueffecten rapportage (mer); ook industriële projecten én hernieuwbare energieprojecten kunnen hiervan profiteren in de toekomst.

Vraag 18:

De leden van de VVD-fractie lezen dat Europa voor 23% afhankelijk is van de import van kerosine, en juist die importstromen zijn vrijwel volledig gestaakt. Tegelijkertijd blijven duurzamere alternatieven op korte termijn uit. Op welke manier gaat de Minister zich in Europees verband inzetten om te kijken hoe deze strategische onafhankelijkheid kan worden afgebouwd? Deelt de Minister de mening dat een verdere vermindering

van raffinagecapaciteit in Europa zorgt voor meer afhankelijkheid op de lange termijn?

Antwoord:

Het kabinet deelt de analyse dat een ongecontroleerde verdere afname van Europese raffinagecapaciteit, voordat er voldoende opbouw van hernieuwbare brandstofproductie heeft plaatsgevonden, strategische afhankelijkheden vergroot. Het is daarom van belang dat bij beslissingen over de toekomst van raffinagecapaciteit ook leveringszekerheidsvraagstukken en weerbaarheid van Europa worden meegewogen. Het kabinet steunt de Europese coördinatie van de vrijgave van strategische voorraden en de optimalisatie van de verdeling van kerosine binnen Europa, zoals ook uiteengezet in de brief aan de Kamer over *AccelerateEU*. Op de korte- en middellange termijn zet het kabinet in op het versnellen van de opschaling van duurzame alternatieven, waaronder bioSAF en e-SAF. In tegenstelling tot fossiele kerosine beschikt SAF over een gediversifieerde grondstoffenbasis, wat leidt tot minder kwetsbare afhankelijkheden. SAF-productie in Nederland en Europa kan de energie-zekerheid en daarmee de economische en militaire weerbaarheid vergroten. Nederland is kennispartner binnen de *e-SAF Early Movers Coalition* en onderzoekt mogelijkheden om de opschaling van e-SAF in de EU verder te ondersteunen. Parallel steunt het kabinet de diversificatie van aanvoerroutes en leveranciers, ook via de versterkte gecoördineerde *outreach* van de EU richting olie- en gasproducerende partnerlanden.

CDA

Vraag 19:

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Europese Commissie de beschikbare olie- en raffinagecapaciteit nader in kaart wil brengen en aanvullende maatregelen wil identificeren om deze capaciteit op Europees niveau te optimaliseren. Deze leden vragen de Minister op welke wijze zij in de Nederlandse context aandacht zal besteden aan het belang van voldoende raffinagecapaciteit en welke rol Nederland daarin voor zichzelf ziet weggelegd. Daarbij vragen zij specifiek welk belang de Minister hecht aan voldoende raffinagecapaciteit in relatie tot de leveringszekerheid van brandstoffen en de militaire gereedheid van Nederland en Europa.

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 13.

Vraag 20:

Tevens vernemen deze leden graag hoe de Minister zich er in Europees verband voor zal inzetten dat de productie van biobrandstoffen binnen de Europese Unie wordt versterkt, zodat de afhankelijkheid van import van buiten de EU wordt verminderd en de strategische autonomie van de Unie wordt vergroot.

Antwoord:

Het kabinet onderschrijft het belang van opschaling van de Europese productie van duurzame brandstoffen, waaronder biobrandstoffen, als onderdeel van de bredere strategie om de importafhankelijkheid te verminderen en weerbaarheid te vergroten. De huidige crisis illustreert opnieuw de kwetsbaarheid die voortvloeit uit de afhankelijkheid van geïmporteerde fossiele brandstoffen en maakt de urgentie van eigen

productiecapaciteit van duurzame alternatieven duidelijk. Het kabinet zet in op ambitieuze vraagcreatie middels Europese bijmeng- en CO₂-reductiedoelen voor transportbrandstoffen en groene waterstof. Het kabinet hecht daarnaast in Europees verband groot belang aan duurzaamheid van biograndstoffen. Nederland houdt wel in de gaten hoe de optelsom van de vraag naar biomassa past binnen de redelijkerwijs beschikbare hoeveelheid biomassa in Nederland en Europa, en zet zich in voor het versterken van de duurzame productie ervan.

Vraag 21:

De leden van de CDA-fractie merken op dat de Europese Commissie een catalogus heeft gepresenteerd met maatregelen gericht op energiebesparing, het stimuleren van eigen energieproductie en het vergroten van de efficiëntie van het energiesysteem. Zij vragen de Minister te reageren op de maatregelen uit deze catalogus en aan te geven welke voorstellen de Minister steunt en op welke wijze deze in de Nederlandse context kunnen worden toegepast.

Antwoord:

Zie beantwoording vraag 4.

Vraag 22:

De leden van de CDA-fractie constateren dat de Europese Commissie tevens werkt aan gerichte aanpassing van de criteria voor hernieuwbare waterstof en een consultatie over de regels voor waterstof geproduceerd met kernenergie. Deze ontwikkelingen kunnen van grote invloed zijn op de toekomstige ontwikkeling van de Europese en Nederlandse waterstofmarkt. Deze leden vragen de Minister wat haar verwachtingen zijn ten aanzien van deze aanpassingen en op welke wijze Nederland zich zal inzetten in de verdere Europese besluitvorming hierover?

Antwoord:

Hierop heb ik antwoord gegeven bij de beantwoording van de vragen van lid Oosterhout over de Nederlandse inzet ten aanzien van aanpassingen in de Gedelegeerde Handeling waarin de eisen om waterstof als hernieuwbaar te kwalificeren zijn vastgelegd.⁶ Nederland verwacht op korte termijn voorstellen van de Europese Commissie over (aangepaste) productieregels voor waterstof en zet in de besluitvorming daarover specifiek in op regels die bijdragen aan de versnelde opschaling van elektrolysecapaciteit die onmisbaar is voor de verduurzaming van de industrie- en mobiliteitssector.

Vraag 23:

De leden van de CDA-fractie zijn tevreden met het feit dat de Minister het belang van de opschaling van biomethaan en de kansen die dit voor de landbouwsector biedt onderstreept. Deze leden onderschrijven het belang van versnelde vergunningverlening voor de ruimtelijke inpassing van projecten. Zij vragen de Minister welke concrete acties zij neemt om bestaande knelpunten voor de productie, infrastructuur en vergunningverlening van groen gas weg te nemen en verdere opschaling mogelijk te maken.

⁶ Kamerstuk 26 172, nr. 1862

Antwoord:

Het kabinet stimuleert de opschaling van groen gas via het programma groen gas. Het programma richt zich op het wegnemen van knelpunten die de opschaling van groen gas belemmeren. Zo werkt het kabinet aan het verbeteren van de businesscase en financiering van groen gas projecten via de SDE++, de bijmengverplichting groen gas (die ik 20 mei naar uw Kamer heb gestuurd)⁷ de DEI+ en STUDI (beide gericht op vergassing). Daarnaast faciliteert het kabinet snellere vergunningverlening via handreikingen, brochures en een expertisecentrum bij RVO. Overigens is de grootste belemmering voor de vergunningverlening van groen gas installaties het gebrek aan stikstofruimte, waar de ministeriële Taskforce Landbouw, Natuur en Stikstof op dit moment aan werkt.

Het Ministerie van EZK trekt het programma groen gas, maar werkt hierbij actief samen met het Ministerie van LNV. EZK en LNV kijken zo hoe vergisting zo optimaal mogelijk kan bijdragen aan de opgaves in de landbouw. Een voorbeeld is de combinatie van snelle afvoer van mest (dagontmesting), vergisting en het verwerken van het digestaat.⁸ De combinatie hiervan kan zorgen voor ketenreductie van methaan- en ammoniakemissies en draagt bij aan de businesscase van Renure.⁹ Mede daarom stuurt de bijmengverplichting groen gas op CO₂-ketenemissies, omdat zo een financiële prikkel ontstaat om de mest zo vers mogelijk te vergisten.

Ook met andere groen gas stakeholders zoals netbeheerders is het kabinet in goed contact. Samen met hen blijft het kabinet kijken wat er nodig is om het groen gas nu en in de toekomst in te kunnen voeden op het gasnet.

Vraag 24:

De leden van de CDA-fractie merken op dat Nederland het uitgangspunt ondersteunt om elektriciteit fiscaal gunstiger te behandelen dan fossiele energieproducten. Tegelijkertijd wijst de Minister er terecht op dat de Nederlandse energiebelasting degressieve tarieven kent, waardoor de budgettaire en beleidsmatige gevolgen van een dergelijke aanpassing aanzienlijk kunnen zijn. Deze leden vragen de Minister wanneer zij verwacht meer duidelijkheid te kunnen geven over de concrete gevolgen van het aangekondigde wetsvoorstel voor de Nederlandse energiebelasting en de mogelijke impact daarvan voor huishoudens en bedrijven.

Antwoord:

Zie antwoord vraag 10.

Vraag 25:

De leden van de CDA-fractie merken op dat maatregelen ten aanzien van energiebelastingen een aanpassing van de Richtlijn Energiebelastingen vereisen, waarvoor normaliter besluitvorming op basis van unanimititeit geldt. Zij lezen dat echter nog onduidelijk is welke procedure de Europese Commissie voor ogen heeft bij de verdere uitwerking van deze voorstellen. Deze leden vragen de Minister of er inmiddels meer duide-

⁷ Vergaderjaar 2025–2026, kamerstuk 36 947, nr 2.

⁸ Digestaat is vergiste biomassa en is een restproduct van de groen gasproductie.

⁹ Renure staat voor «Recovered Nitrogen from Manure» en verwijst naar producten waarin stikstof gericht wordt gewonnen uit dierlijke mest.

lijkheid is over de beoogde besluitvormingsprocedure en wanneer zij hierover meer duidelijkheid verwacht te kunnen geven aan de Kamer?

Antwoord:

De Europese Commissie heeft nog geen concrete voorstellen ingediend om de energiebelasting aan te passen. De juridische basis van de wijze waarop de Commissie die aanpassingen wil bewerkstelligen, is daarmee ook nog niet bekend. Na publicatie van de voorstellen zal het kabinet deze appreciëren in het BNC-fiche dat met uw Kamer wordt gedeeld.

JA21

Vraag 26:

De leden van de JA21-fractie constateren dat de Europese Commissie de situatie in het Midden-Oosten aangrijpt voor een breed pakket aan maatregelen op het terrein van olie, gas, kerosine, staatssteun, elektrificatie, netwerktarieven, energiebelasting en investeringen. Hoewel het kabinet spreekt over een mededeling en deze brief het reguliere BNC-fiche vervangt, kondigt de Europese Commissie wel degelijk wetgevende en niet-wetgevende maatregelen aan. Deze leden vernemen graag welke maatregelen kunnen leiden tot nieuwe wetgeving en verzoeken de Minister voor deze maatregelen alsnog een BNC-fiche aan de Kamer te doen toekomen.

Antwoord:

De *AccelerateEU*-mededeling van de Europese Commissie is een eerste reactie om lidstaten te ondersteunen om de economische gevolgen van het conflict in het Midden-Oosten te beperken. In deze mededeling verwijst de Commissie naar verschillende wetgevende en niet-wetgevende maatregelen. Zo zal deze zomer het wetgevende voorstel met de herziening EU ETS, inclusief de oprichting van de Investment Booster, worden gepubliceerd, evenals een wetgevend voorstel over netwerktarieven en energiebelastingen en een gerichte herziening van de productieregels van hernieuwbare waterstof. Zoals gebruikelijk stelt het kabinet voor alle nieuwe wetgevende Commissievoorstellen het kabinet na publicatie een BNC-fiche op, met een appreciatie van het voorstel.

Vraag 27:

De leden van de JA21-fractie zien het belang van praktische samenwerking tussen lidstaten bij een grensoverschrijdende energiecrisis. Tegelijkertijd mag samenwerking niet betekenen dat Nederland zeggenschap verliest over gasopslag, strategische olievoorraden, kerosine, diesel en nationale noodmaatregelen. Wat verstaat de Minister precies onder een sterkere coördinerende rol van de Europese Commissie bij gasopslag en olievoorraden?

Antwoord:

Onder een sterkere coördinerende rol van de Commissie verstaat het kabinet op het gebied van gas een sterkere coördinatie binnen de *Gas Coordination Group*, waarbij de Commissie samen met lidstaten de timing van inkopen door marktpartijen monitort om gelijktijdige aankopen en daarmee prijsspieken te voorkomen. Het gaat hier nadrukkelijk om afstemming en monitoring, niet om besluitvorming op Europees niveau.

Voor olie betreft de coördinatie binnen de *Oil Coordination Group* het uitvoeren van scenario-analyses om de timing en volumes van een eventuele vrijgave van strategische voorraden, waaronder kerosine en diesel, per regio en EU-breed op elkaar af te stemmen. Aanvullend worden de raffinagecapaciteit in kaart gebracht en wordt een *Fuel Observatory* opgericht voor het *real time* volgen van vraag, aanbod en voorraden. Ook stelt de Commissie voor om de gecoördineerde *outreach* namens de EU naar olie- en gasproducenten en partnerlanden te vergroten via het *EU Energy and Raw Materials Platform*. Ten slotte kondigt de Commissie een herziening van de richtlijn inzake olievoorraden aan later in 2026, waarin de Commissie zal overwegen of gerichte eisen voor productvoorraden in de toekomst passend zijn.

Vraag 28

Kan de Minister uitsluiten dat de Europese Commissie via deze crisis-respons meer zeggenschap krijgt over nationale vuldoelen, de timing van gasinkopen of de vrijgave van strategische voorraden? Wie beslist uiteindelijk over de inzet van Nederlandse strategische olievoorraden?

Antwoord:

De Europese Commissie zou alleen meer zeggenschap kunnen krijgen over nationale vuldoelen, de timing van gasinkopen of de vrijgave van strategische voorraden als de bestaande wetgeving wordt aangepast en/of aangevuld. Daarvoor is een gekwalificeerde meerderheid van lidstaten vereist. Verder geldt bij gas dat lidstaten die beschikken over een strategische voorraad deze alleen mogen inzetten indien zij een noodsituatie als gedefinieerd in Verordening (EU) 2017/1938 hebben uitgeroepen. De Europese Commissie zal erop toezien dat het uitroepen van een noodsituatie gerechtvaardigd is. Dat is tot op heden nimmer gebeurd, ook niet tijdens de gascrisis van 2022.

Nederland neemt deel aan de door de IEA aangekondigde collectieve actie, waarbij op dit moment voorbereidingen worden getroffen voor het vrijgeven van een gedeelte van de strategische olievoorraden. Het kabinet houdt vast aan zijn aanpak van intensieve monitoring van de markt, nauwe afstemming met COVA, bedrijven, IEA en EU-partners, en inzet van strategische voorraden zodra marktontwikkelingen of leveringszekerheid daar aanleiding toe geven. Het kabinet beslist uiteindelijk over de inzet van de Nederlandse strategische olievoorraden. Gelet op het mondiale karakter van de oliemarkt, heeft coördinatie op EU-niveau als meerwaarde dat Nederland de inzet kan afstemmen met buurlanden, zodat deze het meest effectief kan worden ingezet in de regio en weglekeffecten naar derde landen zoveel mogelijk voorkomen worden.

Vraag 29:

De leden van de JA21-fractie vragen waarom het kabinet positief staat tegenover verdere verbetering van het Europese gezamenlijke inkoopplatform voor gas, terwijl de effectiviteit daarvan moeilijk vast te stellen is. Hoeveel gas is aantoonbaar via dit platform ingekocht, tegen welke prijsvoordelen en met welke effecten op de leveringszekerheid? Indien deze gegevens ontbreken, waarom wordt dan niet eerst geëvalueerd voordat de rol van het platform wordt uitgebreid?

Antwoord:

Zie het antwoord op vraag 2.

Informatie over de hoeveelheid aangekocht gas, de prijsvoordelen en de effecten op de leveringszekerheid zijn niet bekend omdat het hierbij in zeer belangrijke mate gaat om bedrijfsvertrouwelijke informatie die bedrijven niet verplicht waren te melden.

Vraag 30:

De leden van de JA21-fractie vragen verder welke scenario's klaarliggen bij een aanhoudende verstoring van kerosine- en dieselleveranties. Welke sectoren krijgen prioriteit bij schaarste? Wanneer wordt de Kamer hierover geïnformeerd? Welke rol spelen Nederlandse raffinagecapaciteit, strategische opslag en haveninfrastructuur in deze scenario's? Kan de Minister hierbij uitsluiten dat Nederlandse raffinagecapaciteit, opslagcapaciteit of doorvoercapaciteit onder Europese coördinatie feitelijk wordt ingezet om tekorten elders in de EU op te vangen, ook wanneer dit ten koste gaat van Nederlandse leveringszekerheid?

Antwoord:

Het kabinet bereidt zich binnen fase 1 van het Landelijk Crisisplan Olie (LCP-O) voor op verschillende scenario's, waaronder aanhoudende verstoringen van de aanvoer van diesel en kerosine. Daarbij worden onder meer de inzet van strategische voorraden en andere maatregelen voorbereid. Op dit moment is er geen sprake van fysieke tekorten.

Bij eventuele schaarste staat de beschikbaarheid van brandstoffen voor vitale maatschappelijke functies, zoals hulpdiensten, defensie en essentiële logistiek, voorop. Nederlandse raffinaderijen, strategische voorraden en haveninfrastructuur spelen daarbij een belangrijke rol.

Hierbij moet worden opgemerkt dat de oliemarkt sterk internationaal geïntegreerd is, waarbij wereldwijde prijsverschillen de handel naar, maar ook uit Europa stimuleren. Gelet op het internationale karakter van de oliemarkt, is Europese coördinatie van belang om marktverstoringen te beperken en de leveringszekerheid binnen de Europese Unie als geheel te ondersteunen.

Vraag 31:

Ten aanzien van militaire brandstofinfrastructuur vragen deze leden waarom de Europese Commissie hier een rol voor zichzelf ziet. Ligt dit niet primair bij de NAVO en de lidstaten? Is de Minister bereid in EU-verband als rode lijn te hanteren dat de EU geen parallelle defensie- of brandstofinfrastructuur moet optuigen naast bestaande NAVO-structuren?

Antwoord:

Mocht de Europese Commissie met een voorstel komen voor het opzetten van een dergelijke parallelle militaire infrastructuur, dan zal ik deze beschouwen samen met de betrokken departementen. Militaire brandstofinfrastructuur is een aangelegenheid van de individuele Europese lidstaten en de NAVO. Het uitbreiden en versterken van de bestaande NAVO infrastructuur ligt, onder meer vanuit het oogpunt van doelmatigheid, op dit moment meer voor de hand dan het opzetten van een volledig nieuwe parallelle Europese infrastructuur.

Vraag 32:

De leden van de JA21-fractie vinden dat huishoudens en bedrijven beschermd moeten worden tegen onbetaalbare energie. De eerste

prioriteit moet zijn: voldoende aanbod, lagere lasten en betrouwbare energie. Deze leden zien echter dat de Europese Commissie ook hier stuurt op energiebesparing, hernieuwbare energie en EU-richtsnoeren voor nationale maatregelen. Kan de Minister aangeven welke nationale beleidsruimte Nederland behoudt bij steun aan huishoudens en bedrijven? Hoe voorkomt de Minister dat ogenschijnlijk vrijblijvende Europese richtsnoeren, catalogi en «best practices» op termijn gaan functioneren als «soft law» waaraan nationale noodmaatregelen feitelijk worden getoetst?

Antwoord:

Europese richtsnoeren en catalogi met *best practices* hebben geen juridisch bindende status en bieden lidstaten juist ruimte en flexibiliteit bij nationale beleidskeuzes. Ze geven handelingsopties aan lidstaten voor het nemen van maatregelen die juist bij kunnen dragen aan het verlagen van de energierekening voor kwetsbare huishoudens en bedrijven. Het kabinet ziet deze instrumenten als een nuttige ondersteuning om snel en effectief nationale maatregelen vorm te geven die huishoudens en bedrijven ondersteunen, als het landelijk crisisplan olie (LCP-O) daarom vraagt. De nationale situatie blijft dus leidend voor het nemen van effectieve maatregelen, waarbij de nationale beleidsruimte voor steun aan huishoudens en bedrijven behouden blijft.

Vraag 33:

Het kabinet stelde in de consultatiereactie dat een tijdelijk crisiskader voor staatssteun in algemene zin nu nog niet noodzakelijk is. Kan de Minister aangeven of dat nog steeds de Nederlandse positie is, voor welke sectoren Nederland wel gerichte aanpassingen wil en welke budgettaire plafonds en einddata daarbij worden gehanteerd?

Antwoord:

De kabinetspositie is dat op dit moment een tijdelijk crisiskader niet noodzakelijk is. Zoals in reactie op vraag 6 is aangegeven, blijft het kabinet zich wel inzetten voor gerichte duurzame aanpassingen van de reguliere staatssteunkaders, rekening houdend met een mogelijk verstorend effect op de interne markt.

Vraag 34:

De leden van de JA21-fractie vragen verder of het kabinet zich verzet tegen een EU-brede overwinstbelasting op olie- en gasbedrijven indien die investeringen schaadt. Kan de Minister uitsluiten dat een dergelijke belasting zonder Nederlandse instemming wordt ingevoerd?

Antwoord:

Het kabinet blijft de komende periode monitoren of er daadwerkelijk overwinsten van olie- en gasbedrijven ontstaan. Nederland verzet zich niet tegen een EU-brede overwinstbelasting mocht er sprake zijn van overwinsten van olie- en gasbedrijven en wil een dergelijke belasting niet bij voorbaat uitsluiten. Uw Kamer heeft een motie aangenomen waarin het kabinet wordt verzocht in Europa actief te pleiten voor een aanpak van eventuele overwinsten bij energiebedrijven en het juridisch mogelijk maken van een heffing daarop, en zich aan te sluiten bij de EU-lidstaten die hiervoor pleiten.

Vraag 35:

De leden van de JA21-fractie zijn niet tegen verduurzaming wanneer deze betaalbaar, betrouwbaar en uitvoerbaar is. Zij waarschuwen echter voor een eenzijdige nadruk op elektrificatie, terwijl Nederland kampt met ernstige netcongestie. Leveringszekerheid vraagt om technologie-neutraliteit, niet om een Brusselse voorkeursroute. Deze leden vragen of de Minister kan uitsluiten dat een Europese elektrificatiedoelstelling leidt tot bindende nationale verplichtingen, hogere lasten of extra regeldruk. Zal Nederland zich verzetten tegen bindende doelen zolang de netcapaciteit tekortschiet?

Antwoord:

Elektrificatie is in veel sectoren de meest kosteneffectieve verduurzamingsroute en komt nog onvoldoende op gang. Een mogelijk Europees doel voor elektrificatie geeft een duidelijke signaalwerking voor langetermijninvesteringen en biedt de Commissie een opdracht tot ontwikkeling van een passend Europees instrumentarium. Tegelijkertijd is het belangrijk om rekening te houden met de bestaande knelpunten voor elektrificatie, zoals netcongestie en lange doorlooptijden voor uitbreiding van elektriciteitsinfrastructuur. Op dit moment is het Actieplan Elektrificatie van de Europese Commissie nog niet gepubliceerd en kan het kabinet niet vooruitlopen op de inhoud en mogelijke gevolgen van een dergelijk voorstel. Na publicatie van het Actieplan zal het kabinet uw Kamer informeren over de kabinetsinzet op dit actieplan, mocht het Actieplan nieuwe wetgeving bevatten.

Vraag 36

Wat betekent versnelde elektrificatie concreet voor huishoudens en bedrijven die voorlopig niet kunnen elektrificeren? Loopt Nederland hiermee niet het risico dat delen van de industrie verder uit Nederland en Europa verdwijnen?

Antwoord:

Door de beperkingen op het stroomnet kunnen bedrijven die een nieuwe of zwaardere aansluiting aanvragen deze niet altijd direct krijgen en komen zij in veel gevallen op de wachtrij tot ruimte beschikbaar komt. Om dit tegen te gaan zet het kabinet in op netuitbreiding, maar ook op flexibel netgebruik. Afhankelijk van de locatie kan netuitbreiding enkele tot tien jaar duren. Het is daarom van belang dat bedrijven die elektrificeren flexibel zijn, bijvoorbeeld door op de piekmomenten minder transportvermogen te vragen. Dit kan door aanpassing van productieprocessen, of door oplossingen achter de meter, zoals het plaatsen van een batterij of het laden van elektrische voertuigen in de daluren. Om flexibel elektriciteitsverbruik in de industrie beter te ontsluiten, is sturing op een flexibel elektriciteitsvraag cruciaal. Dit kan via passende flexibiliteitsvergoedingen, waarbij afnemers worden beloond voor het verminderen of verschuiven van elektriciteitsverbruik tijdens piekuren, of via alternatieve contractvormen met tijdsduur- of tijdsblokgebonden tarieven. Daarnaast is ondersteunend instrumentarium, zoals de Flex-e regeling, van belang om bedrijven daadwerkelijk in staat te stellen hun elektriciteitsverbruik te flexibiliseren. Vaak kan er dan nog wel veel binnen de huidige beperkingen van het transportnetwerk.

Of bedrijven vertrekken uit Nederland, of zelfs Europa, is van meer factoren afhankelijk dan enkel de beschikbare transportcapaciteit. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de totale energiekosten, die

tussen landen sterk kunnen verschillen. Zo liggen de elektriciteitskosten in Nederland voor de energie-intensieve industrie hoger dan in omliggende landen. Het kabinet acht dit onwenselijk en zet sterk in op het verbeteren van het gelijke speelveld. In dit licht wordt op dit moment de IKC opnieuw opengesteld en wordt invulling gegeven aan de envelop voor tegemoetkoming in de elektriciteitskosten voor bedrijven, zoals opgenomen in het coalitieakkoord.

Vraag 37

De leden van de JA21-fractie vragen wat het wegnemen van barrières voor elektrificatietechnieken concreet zal betekenen voor de uitbreiding van het elektriciteitsnet en kernenergie.

Antwoord:

Het wegnemen van barrières voor elektrificatietechnieken kan leiden tot verdere verduurzaming en een toename van elektrificatie in de industrie. Dit zal naar verwachting leiden tot een grotere vraag naar CO₂-vrije elektriciteit, waaronder kernenergie, en daarmee ook de noodzaak tot uitbreiding van het elektriciteitsnet vergroten.

Vraag 38:

De leden van de JA21-fractie vragen wat het concreet betekent dat elektriciteit lager belast zou moeten worden dan gas. Worden huishoudens die voorlopig afhankelijk blijven van gas hierdoor zwaarder belast? Wie betaalt de budgettaire derving als de elektriciteitsbelasting wordt verlaagd? Kan de Minister uitsluiten dat middeninkomens, mkb'ers en huishoudens zonder reële overstapmogelijkheid opnieuw de rekening betalen? Kan de Minister bevestigen dat aanpassing van de Richtlijn Energiebelastingen unanimititeit vereist? Kan de Minister uitsluiten dat Nederland instemt met of zich neerlegt bij een procedure waarmee nationale fiscale bevoegdheden op het terrein van energiebelasting via de achterdeur naar Europees niveau worden verschoven?

Antwoord:

Zie antwoorden vraag 10 en 25.

Vraag 39:

De leden van de JA21-fractie vragen wat concreet het versnellen van het Grids Package betekent. Voor welke opties binnen het Grids Package gaat dit kabinet pleiten? En welke gevolgen heeft dit voor TenneT, regionale netbeheerders, Autoriteit Consument & Markt (ACM) en Nederlandse vergunningprocedures?

Antwoord:

Het versnellen van de onderhandeling van het Grids Package betekent dat er eerder gebruik kan worden gemaakt van de potentieel meerwaarde van het pakket. Voor vergunningprocedures van energieprojecten zal dat betekenen dat ze versneld en versimpeld worden. Voor elektriciteitsinfrastructuur en waterstofinfrastructuur projecten van netbeheerders (waaronder TenneT) geldt deze versnelling des te meer. Zo worden in het voorstel van het pakket verduidelijkende regels geïntroduceerd omtrent stikstof, waardoor netbeheerders geen stikstoftoets meer hoeven te doen. Op deze optie omtrent stikstof zet het kabinet ook expliciet op in.

Vraag 40:

De leden van de JA21-fractie constateren dat de Europese Commissie spreekt over zeer omvangrijke investeringsbehoeften en inzet op EU-middelen, private financiering, ETS opbrengsten en een Investment Booster. Deze leden zijn kritisch op elke constructie waarbij Nederland via EU-fondsen, ETS-rechten of herallocatie van middelen financieel wordt benadeeld. Kan de Minister aangeven welk deel van de door de Europese Commissie geraamde investeringsopgave van circa 660 miljard euro per jaar naar verwachting op Nederland neerkomt, welk deel publiek en privaat moet worden gefinancierd en welke aannames daarbij worden gehanteerd?

Antwoord:

De investeringsopgave is niet één op één te vertalen naar een uitsplitsing naar afzonderlijke lidstaten. Het kabinet is van mening dat deze investeringsopgave niet alleen belangrijk is om een schoner energiesysteem te realiseren, maar ook een kans is om onze energie-onafhankelijkheid te versterken, eigen schone energietechnologieën verder ontwikkelen en het EU-concurrentievermogen te vergroten. Daarbij komt dat de Commissie benadrukt dat publieke middelen deze opgave niet alleen kunnen dekken en het daarom van belang is om in te zetten op opschaling van private financiering. Zo beheren institutionele beleggers, zoals verzekeraars en pensioenfondsen, binnen de EU ruim 12 biljoen euro en zij worden via de in maart 2026 gepubliceerde *Clean Energy Investment Strategy* gestimuleerd om in de energiesector te investeren.

Vraag 41:

Kan de Minister garanderen dat AccelerateEU niet leidt tot hogere Nederlandse EU-afdrachten, nieuwe gezamenlijke schulden, nieuwe EU-fondsen of afoming van Nederlandse ETS-inkomsten? Waar komen de aangekondigde 400 miljoen emissierechten voor de Investment Booster vandaan, wat is de marktwaarde daarvan en wat zijn de gevolgen voor Nederland?

Antwoord:

De mededeling *AccelerateEU* bestaat uit verschillende onderdelen. De Investment Booster zal onderdeel zijn van de herziening van de ETS Richtlijn, waarvan het voorstel van de Commissie wordt verwacht in juli. De voorgestelde herkomst van de 400 miljoen emissierechten zal bij publicatie van het voorstel bekend worden. Het kabinet is kritisch over de oprichting van tijdelijke nieuwe fondsen zoals de Investment Booster. De gevolgen voor de Nederlandse begroting zijn afhankelijk van de herkomst die de Commissie zal voorstellen. Afhankelijk van de herkomst van de emissierechten en vanwege de focus op lidstaten met lager inkomen heeft het fonds mogelijk negatieve financiële consequenties voor Nederland. Uitgaande van de huidige veilingprijs van ca. € 80 per emissierecht is de geschatte marktwaarde € 32 mld. Op moment van schrijven is niet bekend wat het voorstel is voor de financiering van de Industrial Decarbonisation Bank en dus is het effect op de ETS-inkomsten voor de Rijksbegroting en Nederlandse bedrijven onbekend.

Vraag 42:

De leden van de JA21-fractie vragen of de Minister bereid is zich te verzetten tegen nieuwe tijdelijke of permanente EU-fondsen die onder het mom van crisisrespons worden opgericht.

Antwoord

Zoals ook is aangegeven in de recente update van de kabinetspositie over het volgende Meerjarig Financieel Kader is het kabinet tegen het voorstel van de Commissie voor een nieuw leeninstrument in het kader van het voorgestelde crisismechanisme. Er zijn verder geen andere voorstellen in deze richting.

Vraag 43:

Kan de Minister als rode lijn hanteren dat Nederlandse ETS-opbrengsten primair beschikbaar moeten blijven voor Nederlandse lastenverlichting, energie-infrastructuur en concurrentiekracht?

Antwoord:

Alle lidstaten zijn, op basis van de ETS-richtlijn, verplicht om de ETS-veilinginkomsten, of een financieel equivalent daarvan, te besteden aan klimaatbeleid. Het kabinet voldoet aan deze verplichting en zal zich in de EU blijven inzetten voor het hanteren hiervan.

Vraag 44:

De leden van de JA21-fractie vinden het te beperkt om te stellen dat de mededeling geen directe financiële gevolgen heeft. De aangekondigde vervolgstappen kunnen wel degelijk grote indirecte en structurele kosten veroorzaken. Kan de Minister per vervolgvorstel aangeven welke financiële risico's bestaan? Kan de Minister toezeggen dat Nederland geen politieke steun geeft aan voorstellen waarvan de financiële gevolgen nog niet volledig in kaart zijn gebracht?

Antwoord:

In de mededeling worden een groot aantal voorstellen aangekondigd. Aan de voorkant is niet vast te stellen wat de financiële gevolgen hiervan kunnen zijn, mede doordat deze voorstellen vaak nog beperkt uitgewerkt zijn. Een financieel risico, tevens uiteengezet in de kabinetsappreciaties van *AccelerateEU*, is in relatie tot de Industrial Decarbonisation Bank, wat afhankelijk van de herkomst van de emissierechten mogelijk negatieve gevolgen kan hebben voor de Nederlandse begroting. Ook hiervoor geldt echter dat of er financiële gevolgen zijn, en zo ja hoe groot, afhangt van de inhoud van het daadwerkelijke Commissievoorstel. Wetgevende voorstellen zullen separaat middels een BNC-fiche, waarin ook een sectie ook de financiële gevolgen is opgenomen, geapprecieerd worden en met uw Kamer gedeeld worden.

Vraag 45:

De leden van de JA21-fractie vragen hoe de Minister voorkomt dat Europa fossiele afhankelijkheid vervangt door nieuwe afhankelijkheden van derde landen voor kritieke grondstoffen, batterijen, zonnepanelen, windturbines, elektrolyzers en andere technologie. Leveringszekerheid betekent niet alleen minder olie- en gasimport, maar ook minder strategische kwetsbaarheid elders in de keten. Kan de Minister toezeggen dat Nederland geen voorstellen steunt die de Nederlandse energiezekerheid verzwakken of nationale zeggenschap onnodig naar Brussel verschuiven?

Antwoord:

Het kabinet deelt het belang van leveringszekerheid en het vergroten van de strategische autonomie. Met het *AccelerateEU*-voorstel van de Commissie en de inzet om de transitie naar schone energie te versnellen, wordt de energie-onafhankelijkheid vergroot. Naast het verminderen van fossiele afhankelijkheden is het voor de leveringszekerheid van energie van belang om kwetsbaarheden elders in de keten te verminderen. Nederland steunt daarom ook de inzet van de Commissie om risicovolle strategische afhankelijkheden te mitigeren, onder meer via voorstellen als het *RESourceEU* actieplan, de *Critical Raw Materials Act* en de *Industrial Accelerator Act*, die diversificatie, eigen productie en recycling van grondstoffen bevorderen. Over de inzet van het kabinet ten aanzien van deze voorstellen, is de Kamer reeds geïnformeerd.

Vraag 46:

De leden van de JA21-fractie blijven zich ook zorgen maken om de concurrentiekracht. Kan de Minister kwantificeren wat de verwachte gevolgen van de voorgestelde maatregelen zijn voor de concurrentiepositie van de Nederlandse energie-intensieve industrie ten opzichte van andere EU-lidstaten, de Verenigde Staten en China?

Antwoord:

Het kabinet onderschrijft het belang van een sterke concurrentiepositie voor de Nederlandse energie-intensieve industrie. De voorgestelde maatregelen in *AccelerateEU* zijn echter primair gericht op het versterken van de energiezekerheid en het versnellen van de energietransitie. Het versterken van de concurrentiepositie van de industrie vormt, anders dan het opvangen van acute schokken, geen hoofddoel van de mededeling. Om die reden zijn de gevolgen van de voorgestelde maatregelen voor de concurrentiepositie van de Nederlandse energie-intensieve industrie ten opzichte van andere EU-lidstaten, de Verenigde Staten en China niet afzonderlijk te kwantificeren. Het kabinet verwacht evenmin dat de maatregelen op zichzelf een wezenlijke verandering in de internationale concurrentieverhoudingen teweeg zullen brengen. Wel kunnen zij bijdragen aan het investeringsklimaat binnen de Europese Unie, dat de industrie ten algemene ten goede komt. Voor het structureel versterken van de concurrentiekracht van de energie-intensieve industrie zijn aanvullende maatregelen nodig, bijvoorbeeld op het gebied van vraagcreatie. Het kabinet blijft zich hiervoor inzetten.